

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI
QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

Ro‘yxatga olindi

№ 73

29 08 2022 y.

GEODEZIYA
FANI
SILLABUSI

Bilim sohasi: 700000- Muhandislik, ishlab berish va qurilish sohalari
Ta‘lim sohasi: 720000- Ishlab chiqarish va ishlov berish sohalari
Ta‘lim yo‘nalishi: 60721600- Foydali qazilma konlari geologiyasi, qidiruv va razvedkasi (neft va gaz konlari)

Qarshi-2022

Ushbu fan sillabusi o'quv reja, ishchi o'quv reja va fan dasturi asosida tuzildi. Fan dasturi Qarshi muhandislik-iqtisodiyot institutining kengashida tasdiqlandi.

Tuzuvchi:

Jumanov B.N. —“Geodeziya, kadastr va yerdan foydalanish” kafedrasida katta o'qituvchisi

Taqrizchilar:

G'ofirov M.J. — QarMII “Geodeziya, kadastr va yerdan foydalanish” kafedrasida katta o'qituvchisi

Jo'rayev A. —O'zdaveroiyiha DILI Qashvilerloyiha bo'limi loyiha bosh muhandisi

Fan sillabusi Qarshi muhandislik-iqtisodiyot institutining “Geodeziya, kadastr va yerdan foydalanish” kafedrasining 2022 yil 22 08 dagi 1 son yig'ilishida hamda “Geologiya va konchilik ishi” fakulteti Uslubiy Komissiyasining 2022 yil 27 08 dagi 1 son yig'ilishida muhokama qilinib, tasdiqlangan. Institut Uslubiy Kengashining 2022 yil 29 08 dagi 1 son yig'ilishi qarori bilan o'quv jarayonida foydalanishga tavsiya etilgan.

O'quv uslubiy boshqarma boshlig'i:

Sh.R.Turdiyev

Fakultet uslubiy komissiyasi raisi:

M.J.G'ofirov

Kafedra mudiri:

G'.N.Aliqulov

“Geodeziya” fani sillabusi

Fan (modul) kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS krediti
GEOD1104	2022-2023	1	4
Fan (modul) turi	Ta'lim tili		Haftalik dars soati
Majburiy	o'zbek		4
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim	Jami yuklama
Geodeziya	60	60	120
1-semestr	60	60	120

O'qituvchi haqida ma'lumot

Kafedra nomi	Geodeziya, kadastr va yerdan foydalanish		
O'qituvchilar	F.I.SH.	Telefon nomeri	e-mail
Ma'ruzachi	Jumanov Bekzod Norboyevich	+998908820421	b.jumanov89@mail.ru
Amaliy mashg'ulot	Jumanov Bekzod Norboyevich	+998908820421	b.jumanov89@mail.ru

I.Fanning mazmuni

Fanni o'rgatishdan maqsad talabalarda “Geodeziya” fanining asosiy geodezik ishlar bo'limidagi yuqori aniqlikdagi geodezik o'lchashlarda qo'llaniladigan geodezik asboblarning tuzilishini, ishlash prinsipini, ularni tekshirishni va sozlashni hamda tadqiq qilishni va ularni muayyan sharoitlarga mos holda tanlash va o'lchash usullari bo'yicha yo'nalish profiliga mos bo'lgan ko'nikma va malakani shakllantirishdir.

Fanning vazifasi - uni o'rganuvchilarga:

- ushbu fan bo'yicha olgan nazariy va amaliy bilimlarini real kon sharoitida qo'llash bo'yicha ko'nikmalar hosil qilishdir. Jumladai, “Geodeziya” fanining asosiy geodezik ishlar bo'limidagi Davlat geodezik to'rlarini barpo etish usullarini, geodezik o'lchash nazariyasini va usullarini, Davlat geodezik to'rlarini barpo etishda qo'llaniladigan zamonaviy geodezik asboblarning tuzilishini, ishlash prinsipini va ularni tekshirish, sozlashni va Davlat geodezik to'rlarini tenglashtirish usullarini o'rgatishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, hodisa va jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

II. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetentliklar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- geoid, kvazigeoid, umumiy Yer ellipsoidi hamda referens-ellipsoid; normal Yer va Yerning haqiqiy shakli; shovun chizig'ini og'ishi, Laplas azimutlari va reduksion masala haqida tasavvurga ega bo'lishi;
- erning shakli, o'lchamlari va gravitatsiya maydonini; og'irlik kuchi va Yerning sathiy yuzasini; geodezik belgilar va markazlarni; yuqori aniqlikda burchak o'lchash usullarini; yuqori aniqlikdagi geodezik asboblarning tuzilishini, tekshirishni, sozlashni va ularning ishlash prinsiplarini; yuqori aniqlikdagi geodezik o'lchashlarga ta'sir etuvchi xatoliklar manbaini va ularning ta'sirini kamaytirish usullarini bilishi va ulardan foydalana olishi;
- joylarda davlat geodezik tarmoqlar punktlarini rekognosirovka qilish; davlat geodezik tarmoqlarning joydagi loyahasini barpo etish; davlat geodezik tarmoqlarining punktlarini joylarda geodezik markazlar bilan mahkamlash, o'rnatish; dala-joy sharoitida yuqori aniqlikdagi geodezik asboblarni tekshirish, sozlash va ishlata bilish, yuqori aniqlikda burchak o'lchash usullarini; yuqori aniqlikdagi geodezik asboblarning tuzilishini, tekshirishni, sozlashni va ularning ishlash prinsiplarini; yuqori aniqlikdagi geodezik o'lchashlarga ta'sir etuvchi xatoliklar manbaini va ularning ta'sirini kamaytirish usullari to'g'risida ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

III. Ta'lim texnologiyalari va uslublari

- ma'ruzalar;
- interfaol keys-stadilar;
- guruhlarda ishlash;
- taqdimotlarni qilish;
- individual loyihalar;
- jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

Yo'nalishning o'ziga xos xususiyatlari dasturni interfaol usullarda o'zlashtirishni taqazo qiladi. Bunda asosiy e'tibor auditoriya mashg'ulotlarida va mustaqil tayyorgarlikda o'zlashtiriladigan chuqurlashtiriladigan nazariy bilimlarga hamda ob'ektiv jarayonlar va hodisalarga nisbatan dunyoqarashni shakllantirishda ma'ruza mashg'ulotlariga katta o'rin ajratiladi.

Dastur materiallarini o'zlashtirish to'rt xil:

- muammoli mavzular bo'yicha;
- mustaqil o'zlashtirilishi murakkab bo'lgan bo'limlar bo'yicha;
- ta'lim oluvchilarda alohida qiziqish uyg'otuvchi bo'limlar bo'yicha;
- ma'ruzalarni interfaol usulda o'qitish yo'li bilan;

-mustaqil ta'lim olish va ishlash, kollektivlar va munozaralar jarayonida o'zlashtiriladigan bilimlar bo'yicha mashg'ulotlar o'tkazish yo'li bilan amalga oshirishni nazarda tutadi.

Mustaqil tayyorgarlik jarayonida talaba adabiyotlar, internet materiallari va meyoriy hujjatlar bilan ishlashni uddalashni namoyon qilishi, auditoriya mashg'ulotlari paytida qabul qilingan ma'lumotlarni mushohada qilish va mustaqil ijodiy qarorlar qabul qila olish qobiliyatlarini ko'rsatishi zarur.

Fanni o'zlashtirishda masofadan o'qitish (modul platformasi), darslik, o'quv qo'llanmalari va ma'ruzalar matnlarining elektron versiyalari, ma'ruzalar o'qish, video-audio mashg'ulotlar va elektron resruslar (Internet tarmog'i orqali) dan foydalaniladi.

Dastur talabalar bilimni reyting-nazoratidan foydalanadigan o'quv jarayonini tashkil qilishning kredit-modul tizimi tamoyillari asosida amalga oshadi.

IV. Fan tarkibi (ma'ruza mashg'ulotlari)

No	Mavzular	Qisqacha mazmuni	soat
1-semestr			
1	Kirish. Geodeziya fani va uning vazifasi.	Geodeziya fani va vazifasi. Geodeziyaning boshqa fanlar bilan bog'liqligi. Geodeziyaning ahamiyati. Qisqacha tarixiy ma'lumot. Mamlakatimiz xalq xo'jaligini rivojlantirishda geodeziyaning o'rni.	2
2	Yerning shakli va kattaligi haqida tushuncha.	Yerning shakli haqida tushuncha. Yerning o'lchami haqida tushuncha. Krasovskiy-referens ellipsoidi. Geoid bilan aylanma ellipsoid. Meridian 1 gradus yoy uzunligi. Yerning siqilganligi radiusi.	2
3	Geodeziyada qo'llaniladigan koordinatalar sistemasi.	Koordinatalar to'g'risida tushuncha. Geografik koordinatalar. Gauss-Kryugerning to'g'ri burchakli koordinata sistemasi. To'g'ri burchakli yassi koordinatalar.	2
4	Joylardagi chiziqdami oriyentirlash.	Geodezik oriyentirlash tushunchasi. Joyda chiziqlar yo'nalishini aniqlash. Xaqiqiy azimut, direksion burchak va rumblar. Meridianlar yaqinlashish burchagi. Direksion burchak va rumb burchaklari orasidagi munosabat.	2
5	Mashtablar va ularni aniqligi.	Mashtablar turi. Sonli va chizikli mashtablar. Ko'ndalang mashtab. Mashtab aniqligi.	2

6	Karta va plan tushunchasi kartalar klassifikatsiyasi.	Karta va plan tushunchasi. Topografik kartalarning shartli belgilari va ularning asosiy turlari. Kartalar klassifikatsiyasi.	2
7	Topografik karta va planlarning varaqlarga bo'linishi va nomenklaturasi.	Topografik karta va planlarning varaqlarga bo'linishi va nomenklaturasi. Topografik karta ramkalari, ramka burchaklarining geografik koordinatalari, kilometr to'ri.	2
8	Joyning reliefi va uni karta va planlarda tasvirlanishi.	Relief va uning asosiy shakllari. Gorizontallar. Gorizontallar hossalari.	2
9	O'lchash turlari va o'lchash xatolari nazariyasi haqida umumiy ma'lumot.	O'lchash va uning turlari. O'lchash xatolari; muntazam, tasodifiy va qo'pol xatolar. Tasodifiy xatoning xossalari. O'lchash aniqligini baholash. O'rta kvadratik xato, chekli xato, o'rta kvadratik nisbiy xato, haqiqiy nisbiy xato, o'rtacha nisbiy xato, chekli nisbiy xato.	2
10	Yuza aniqlash usullari.	Kartadagi o'lchash natijalari asosida va joydagi o'lchash natijalari asosida yuza aniqlash usullarini mohiyati. Geometrik yuza aniqlash usuli. Analitik yuza aniqlash usuli. Grafik yuza aniqlash usuli.	2
11	Gorizantal va vertikal burchak o'lchash.	Gorizantal burchak o'lchash mohiyati. Teodolitlar va ularning asosiy qismlari. Teodolitlar klassifikatsiyasi va ularning texnik tavsiflari. Sanoq olish moslamalari. Texnikaviy teodolitlarni tuzilishi va ularni tekshirish.	2
12	Joyda masofa o'lchash.	Nuqtalarni belgilash va mahkamlash. Chiziq o'tkazish. Masofa o'lchashda qo'llanadigan asbob turlari, uning aniqliklari va o'lchash uslublari. O'lchov vositalarini taqqoslash, komparatorlar. Lenta va ruletkada yordamida masofa o'lchash.	2
13	Davlat geodezik tarmoqlari haqida tushuncha.	Davlat geodezik tarmoqlari: planli va balandlik tarmoqlari. Planli tarmoqlarni o'rnatish usullari. Triangulyatsiya,	2

		trilateratsiya va poligonometriya. Planli tarmoq punktlarini joyga o'rnatish: geodezik markaz va belgilar. Geodezik signal, geodezik piramida.	
14	Nivelirlash usullari haqida tushuncha.	Nivelirlash mohiyati va usullari. Geometrik nivelirlash usullari. Trigonometrik nivelirlash. Barometrik nivelirlash. Hidrostatik nivelirlash. Mexanik nivelirlash. Fotogrammetrik nivelirlash.	2
15	Nivelir va nivelirlash reykalarning turlari va ularni tuzilishi.	Nivelirlash reykalarning turlari va ularni tuzilishi. Nivelir va nivelirlash reykalarni tekshirish va sozlash.	2
Jami			30

Amaliy mashg'ulotlar

№	Mavzular	soat
I-semestr		
1	Geodeziya fani haqida umumiy tushunchalar.	2
2	Masshtablar bilan ishlash.	2
3	To'g'ri burchakli koordinatalari asosida teskari geodezik masala yechish.	2
4	Kartadagi nuqtaning to'g'ri burchakli koordinatasini aniqlash.	2
5	Topografik kartadagi yu'nalishning orientirlash elementlarini aniqlash.	2
6	Topografik kartadagi shartli belgilarni o'rganish.	2
7	Topografik karta nomenklaturalari bo'yicha masala yechish.	2
8	Kartadagi nuqtaning absolyut va nisbiy balandligini aniqlash.	2
9	Joyning reliefini planlarda tasvirlanishi.	2
10	Topografik kartada yuza aniqlash.	2
11	Teodolit yo'li koordinatalarini hisoblash.	2
12	Teodolit yo'l planini tuzish va rasmiylashtirish.	2
13	Joyda iplik dalnomer bilan masofa o'lchash.	2
14	Texnik nivelirni tekshirish.	2
15	Nivelirlash reykalarning tuzilishini o'rganish.	2
Jami		30

Amaliy mashg'ulotlar multimediyalar bilan jihozlangan

auditoriyada bir guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogig va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

2.4. Laboratoriya ishlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Ushbu fandan laboratoriya ishlari o'quv rejada rejalashtirilmagan.

2.5. Kurs loyihasi (ishi) bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Ushbu fandan kurs loyihasi (ishi) o'quv rejada rejalashtirilmagan.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limni bajarish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar:

Talaba fandan mustaqil ta'limni tashkil etishda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi va joriy nazorat sifatida baholanadi:

- mavzular bo'yicha konspekt (referat, taqdimot) tayyorlash. Nazariy materialni puxta o'zlashtirishga yordam beruvchi bunday usul o'quv materialiga diqqatni ko'proq jalb etishga yordam beradi;

- o'qitish va nazorat qilishni avtomatlashtirilgan tizimlari bilan ishlash. Talabalar ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar davomida olgan bilimlarini o'zlashtirishlari, turli nazorat ishlariga tayyorgarlik ko'rishlari uchun tavsiya etilgan elektron manbalar va boshqalar;

- fan bo'yicha qo'shimcha adabiyotlar bilan ishlash. Mustaqil o'rganish uchun berilgan mavzular bo'yicha talaba tavsiya etilgan asosiy adabiyotlardan tashqari qo'shimcha o'quv, ilmiy adabiyotlardan foydalanadilar. Bunda rus va xorijiy tillardagi adabiyotlaridan foydalanish rag'batlantiriladi;

- internet tarmog'idan foydalanish. Fan mavzularini o'zlashtirish uchun mavzu bo'yicha internet manbalarini topish, ular bilan ishlash nazorat turlarining barchasida qo'shimcha reyting ballari bilan rag'batlantiriladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etilgan mavzular:

1. Kirish. Geodeziya fani va vazifasi. Qisqacha tarixiy ma'lumot. Mamlakatimiz xalq xo'jaligini rivojlantirishda geodeziyaning o'rni.

2. Yerni shakli va o'lchamlari haqida tushuncha.

3. Masofa o'lchashga Yer egriligini ta'siri. Kartografik proektsiyalar to'g'risida qisqacha ma'lumot.

4. Geodeziyada proektsiyalash usuli. Koordinata sistemasi. Fazoviy koordinatalar.

5. Tekislikda koordinata sistemasi. Balanddik sistemasi.

6. Joylarda chiziqlarni orientirlash. Haqiqiy va magnit azimutlar, direksion burchak va rumb. Haqiqiy va magnit azimutlar orasidagi bog'liqlik.

7. To'g'ri va teskari geodezik masala. Direksion burchak va poligonning ichki burchaklari orasidagi bog'lik.

8. Masshtablar va ularni aniqligi.

9. Plan, karta va profil to'g'risida tushuncha. Karta va planlarni

nomenklaturasi.

10. Joy reliefi va uni topografik karta va planlar tasvirlash.

11. Topografik karta va planlar bo'yicha yechiladigan masalalar.

12. Maydon yuzalarini analitik va grafik usullar bilan aniqlash.

13. Maydon yuzalarini mexanik usulda aniqlash. Maydon yuzalarini planimetr bilan aniqlash.

14. Geodezik o'lchashlar va ularni aniqligi.

15. O'lchash xatolari haqida tushuncha.

16. Joylarda gorizont burchak o'lchash. Gorizont burchak o'lchash printsiipi. Teodolitlar.

17. Teodolitlarning asosiy qismlari.

18. Elektron va lazerli geodezik asboblari.

19. Burchak o'lchash usullari. Teodolitni tekshirish va sozlash.

20. Chiziq uzunligini o'lchash.

21. Dalnomer orqali chiziq uzunligini o'lchash.

22. Geodezik tayanch shaxobchalari.

23. Dalnomer orqali chiziq uzunligini o'lchash.

24. Geodezik tayanch shaxobchalari.

25. Nuqtalar nisbiy balandligini va absolyut balandliklarini aniqlash.

26. Trassani nivelirlash.

27. Yuzani nivelirlash.

28. Teodolitli syomka. Mohiyati, tarkibi va ish tartibi. Dala ishlari.

29. Joy tavsiyalarini syomka qilish metodlari.

30. Yopiq va ochiq teodolit yo'llarini o'lchash natijalarini qayta ishlash.

Teodolitli syomkani kameral ishlash.

31. Nivelirlash to'g'risida umumiy ma'lumotlar.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

VI. Talabalar bilimni baholash mezonlari va kreditlarni olish uchun talablar

Fanga oid nazariy materiallar ma'ruza mashg'ulotlarini ma'ruzalarda ishtirok etish va kredit-modul platformasi orqali ma'ruzalarni mustahkamlash hamda belgilangan test savollariga javob berish orqali amalga oshiriladi.

Amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari bo'yicha amaliy ko'nikmalar hosil qilish va o'zlashtirish mashg'ulotlarga to'liq ishtirok etish va modul platformasi orqali topshiriqlarni bajarish natijasida nazorat qilinadi.

Mustaqil ta'lim mavzulari modul platformasi orqali berilgan mavzular bo'yicha topshiriqlarni bajarish (test, referat va boshqa usullarda) bajariladi.

Fan bo'yicha talabalar test usulida oraliq nazorat va og'zaki (yoki test) usulida yakuniy nazorat topshiradilar.

Talabalar bilimi O'zbekiston Respublikasi OO'MTVning 2018 yil 9 avgustdagi 9-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi Nizom" asosida baholanadi.

Talabalarning bilimi quyidagi mezonlar asosida:

talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — 5 (a'lo) baho;

talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — 4 (yaxshi) baho;

talaba olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — 3 (qoniqarli) baho;

talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda — 2 (qoniqarsiz) baho bilan baholanadi.

Yakuniy nazorat turini o'tkazish va mazkur nazorat turi bo'yicha talabaning bilimini baholash o'quv mashg'ulotlarini olib bormagan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi.

Fan dasturida berilgan baholash mezonlari asosida fanni o'zlashtirgan talabalarga tegishli ta'lim yo'nalishi (magistratura mutaxassisligi) o'quv rejasida ushbu fanga ko'rsatilgan kredit beriladi.

VII. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari
Asosiy adabiyotlar

1. G'.N.Aliqulov, M.J.G'ofirov, B.N.Jumanov. "Geodeziya" o'quv qo'llanma. Qarshi: "Intellekt" nashriyoti. 2021 y.
2. Qo'ziboyev T. Geodeziya darslik O'qituvchi nashriyoti. T 1975 yil.
3. Muborakov H., Axmedov S. Geodeziya va kartografiya darslik .T 2002 yil.
4. Suyunov A.S. Muhandislik geodeziyasi darslik. T 2021 yil
5. Jo'raev D.O., Nosirova. D.R. Geodeziya-I O'quv qo'llanma ToshAQI, 2002y.,

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutqi. -T.: "O'zbekiston" NMIU, 2016. - 56 b.
2. Mirziyoev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash - yurt taraqqiyoti va xapq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruza 2016 yil 7 dekabr. - T.: "O'zbekiston" NMIU, 2016. - 48 b.
3. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - T.: "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 488 b.
4. O'zbekistan Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Xarakatlar strategiyasi to'g'risida. - T.:2017 yil 7 fevral, PF-4947-sonli Farmoni.
5. Поклад Г.Г. и др. Практикум по геодезии. Москва. Академический проект. 2011.
6. Инструкция по нивелированию классов И,ИИ,ИИ,ИВ. М.Недра. 1994.

Axborot manbalari

1. www.gov.o'z - O'zbekistan Respublikasi xukumat portali.
2. www.lex.o'z - O'zbekistan Respublikasi Qonun xujatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
3. http://www.nopma.o'z/
4. http://www.lex.o'z/